

יחידת הוראה בעברית לבוסס 3 טקסטים לסוגות שונות עם נולא לסוגות



עישון נרגילה

טקסט א': יותר גרוע מסיגריות: הדברים שלא רוצים שתדעו על נרגילות

טקסט ב': שימוש מזיק בנרגילות בקרב בני נוער-נרגילה בשימוש חברתי

טקסט ג': שימוש מזיק בנרגילות בקרב בני נוער-נזקים בריאותיים כתוצאה

משימוש בנרגילות

ביחידה פשיטות הבנת הנקרא, לשון וכתיבה:

הבנת נולא ורעיון מרכזי לא פסקה, איגור לידע והסקת מסקנות,

למאזכרים, חלקי הדיבור, צירופים, פועל, שם פועל ולם פעולה, פעיל

וסביו, קלרים אזויים, כתיבת טיעון.

יחידה למאמץ אחט"ב

שם התלמיד: _____

כיתה וביה"ס: _____



יזירה, עיזוב וכתיבת השאלות: לרית לסט

לסאלות ו/ו/5/12/16/2/3 נולרו בהינה מלסאלותית

יותר גרוע מסיגריות: הדברים שלא רוצים שתדעו על נרגילות

ענתי יום-טוב מעריב, 31/1/2021

מחקר מ-2019, שנערך בקרב 14,000 בני נוער בישראל, הראה כי 39.1% מתלמידי כיתות י"א, י"ב דיווחו כי התנסו בעישון נרגילה, ו-10.5% ציינו כי הם מעשנים נרגילה על בסיס קבוע לפחות פעם בשבוע. אצל בנים בכיתות אלה במגזר הערבי, הנתון מגיע לכמעט 30%, שמעשנים נרגילה על בסיס שבועי.

הנרגילה לעיתים לא נתפסת כמזיקה או ממכרת ויש הנוטים להקל ראש כשמדובר בעישון נרגילה. יש החושבים כי היא אינה גורמת לנזקים, בגלל הריח המתקתק של העשן או כי הוא "מסונן" דרך מים. יש החושבים כי זה "רק שלב שבן הנוער חווה", ו"מה כבר יכול לקרות".

האמת היא, שבנרגילה מעשנים תערובת טבק, המכילה את החומר הממכר ניקוטין, בדיוק כמו בסיגריה. כן! נרגילה אכן יכולה לגרום להתמכרות. בנוסף, מוסיפים חומרי טעם וחומרים נוספים, שלא תמיד ידועים מה הם ומהיכן הם מגיעים, כיוון שאין על כך פיקוח. בהדלקת הגחל ושריפת הטבק נוצרים חומרים רעילים ומסרטנים כמו זפת (עטרן), מתכות כבדות, ארסן, כרומיום ועופרת, שנכנסים לגוף המעשן בכל שאיפה. כמו כן, המעשנים מחדירים לריאותיהם את הגז CO (חד-תחמוצת הפחמן) שהוא גז רעיל, הפוגע באספקת החמצן לרקמות הגוף.

חשוב להדגיש שעישון נרגילה מזיק בדומה לסיגריות, וגורם לנזק בריאותי ולמחלות כגון מחלות לב וכלי דם, מחלות ריאה, פוגע בכושר הגופני והמיני ועוד. העישון מעלה את הסיכון לחלות בסוגי סרטן שונים כמו סרטן ריאה, חלל הפה והשפתיים וסרטן שלפוחית השתן. מלבד הרעלים שנספגים מהעישון עצמו, כל הסובבים גם סופגים רעלים לגופם כשהם מעשנים באופן פסיבי.

תהיתם למה סיגריות שווה נרגילה אחת? "ראש" נרגילה מעשנים זמן רב יותר מסיגריה, ובכל שאיפה כמות העשן הנכנסת לגוף גדולה יותר מזו שבסיגריה. המים לא מסננים את הרעלים, אלא רק גורמים לתחושת צריבה מופחתת בגרון, מה שמאפשר לעשן יותר. בעישון נרגילה אחת נחשפים לכמות רעלים וחומרים מזיקים כמו שיש בחפיסת סיגריות שלמה! חולקים נרגילה עם חברים? היות והנרגילה מועברת מפה לפה, הדבר עלול לגרום גם להעברת מחלות מדבקות בניהן קורונה, הצטננות ושפעת, הרפס, מחלת הנשיקה ועוד.

נוסף לכל זה, לא רק שעישון נרגילה מזיק וממכר, ילדים ובני נוער שמעשנים נרגילות נמצאים בסיכון גדול יותר לעשן סיגריות, ולהפוך להיות מבוגרים שמעשנים על בסיס יומיומי. תשאלו אנשים שמעשנים, הם יגידו לכם שאם הם היו יכולים להחזיר את הזמן לאחור, הם לא היו מתחילים עם זה בכלל. לסיכום, יש המון דרכים טובות ליהנות מהחיים. מיותר שהעישון יהיה אחת מהן.

ענו על השאלות הבאות

1. לפניכם מחסן נושאים ורעיונות מרכזיים המופיעים בטקסט, התאימו בין הנושא והרעיון המרכזי לפסקה שבה הוא מופיע וכתבו במקום המתאים בטבלה:

מס' הפסקה	נושא כללי ורעיון מרכזי של הפסקה
פסקה מס' 1	
פסקה מס' 2	
פסקה מס' 3	
פסקה מס' 4	
פסקה מס' 5	
פסקה מס' 6	

מחסן נושאים ורעיונות מרכזיים:

הקשר בין עישון נרגילה בגיל צעיר להתמכרות לעישון בעתיד.	הרכב עשן הנרגילה והחומרים המסוכנים שבו.	השוואה בין עישון נרגילה לעישון סיגריות והסכנה בהעברת צינור הנרגילה בין אנשים
נתוני שכיחות עישון הנרגילה בקרב בני נוער בישראל.	התפיסה השגויה כי עישון נרגילה מזיק פחות מעישון סיגריות.	נזקים בריאותיים חמורים כתוצאה מעישון נרגילה.

2. עישון נרגילה בקרב בני נוער נהפך לתופעה רחבת מימדים כיום, הביאו מתוך הטקסט 2 דוגמאות המוכיחות טענה זאת:

א.

ב.

3. מהי התפיסה השגויה של אנשים רבים בנוגע לעישון נרגילה? כיצד מפריך הטקסט את התפיסה השגויה הזו?

4. עישון הנרגילה חושף בני נוער לסכנות בריאותיות ולסכנות התנהגותיות רבות. הביאו מהקטע שתי דוגמאות לכל סוג :

סכנות התנהגותיות	סכנות בריאותיות

לרית לסט

לאסה 3 בינה מאכזרית

5.מדוע לדעתכם רבים מבני הנוער אינם מודעים לכל הסיכונים הכרוכים בעישון נרגילה?

6. לפניכם שני משפטים מהקטע:

חולקים נרגילה עם חברים? הנרגילה מועברת מפה לפה

הדבר עלול לגרום גם להעברת מחלות מדבקות בניהן קורונה, הצטננות ושפעת, הרפס, מחלת הנשיקה ועוד.

מהו הקשר ההגיוני(הלוגי) בין שני המשפטים?

א. הכללה ופירוט ב. השוואה וניגוד ג. בעיה ופתרון ד. סיבה ותוצאה

7. מאזכרים: למי או למה מתכוונים במילה

א. למי / למה מתכוונים במילה "הם" בשורה מס' 2 ? _____

ב. למי / למה מתכוונים במילה "אלה" בשורה מס' 2 ? _____

ג. למי / למה מתכוונים במילה "היא" בשורה מס' 5 ? _____

ד. למי / למה מתכוונים במילה "הם" בשורה מס' 8 ? _____

8.א. לפניכם ארבעה משפטים המסומנים במספרים [1]–[4]. וליד כל אחד מהם כתבו אם הנאמר בו נכון או לא נכון לפי הטקסט.

[1] ילדים ובני נוער שמעשנים נרגילות נמצאים בסיכון להפוך להיות מבוגרים שמעשנים סיגריות על בסיס יומיומי-

_____ [2] מרבית בני נוער חושבים שעישון נרגילה אינו מזיק-

_____ [3] בעישון נרגילה אחת נחשפים לכמות רעלים וחומרים מזיקים כמו שיש בחפיסת סיגריות שלמה-

_____ [4] בעישון נרגילה אחת נחשפים לכמות רעלים וחומרים מזיקים כמו שיש בסיגריה אחת-

ב. לפניכם משפט, השלימו אותו על פי הנאמר בקטע:

_____ כותבת הקטע מנסה לשכנע את הקוראים

לרית לס

לאמה 5 בינה מאכאית

9. לפניכם משפטים מתוך הטקסט, בכל משפט מילים מודגשות, ציינו מה תפקידה של המילה - שם עצם, שם תואר או פועל - כתבו במקום המתאים בטבלה:

א. **מחקר** מ-2019, שנערך בקרב 14,000 בני נוער בישראל, הראה כי 39.1% מתלמידי כיתות י"א, י"ב **דיווחו** כי התנסו בעישון נרגילה.

ב. בעישון נרגילה אחת **נחשפים** לכמות גדולה של רעלים וחומרים מזיקים כמו שיש בחפיסת סיגריות שלמה! ג. מוסיפים לנרגילה חומרי **טעם** וחומרים **נוספים**.

ד. עישון נרגילה מזיק בדומה לסיגריות, וגורם לנזק **בריאותי** ולמחלות כגון **מחלות** לב וכלי דם

שם עצם	שם תואר	פועל

10. לפניכם צירופים מתוך הטקסט, סמנו במקום המתאים בטבלה מהו סוג הטקסט:

צירופים	צירוף סמיכות	צירוף שם ותוארו
תערובת טבק		
חומר ממכר		
מתכות כבדות		
רקמות הגוף		
כושר גופני		
אספקת חמצן		

לרית אסא

קראו את הקטע הבא וענו על השאלות שלאחריו:

בעבודת דוקטוראט של ד"ר ליאת קורן, במימון של הרשות למלחמה בסמים, נבדקו היבטים סוציולוגיים שונים של עישון נרגילה בקרב בני נוער בישראל. מהעבודה עולה כי בני נוער מעשנים נרגילה כסוג של פעילות חברתית, המתבצע בבתי פרטיים, פארקים, חופים ובמקומות בילוי המיועדים לעישון נרגילה (בתי קפה לנרגילות), המגישים נרגילות מוכנות לשימוש - כולל גחל דולק ומנת טבק. לעיתים בני הנוער אף מצטרפים לחבורות צעירים הנמצאות בעיצומו של עישון נרגילה. מאפייני עישון אלו מפחיתים עוד יותר את היכולת של הצעירים לדעת מה הם מעשנים, ולעיתים הם מגלים באיחור כי הם צרכו דרך עישון הנרגילה סמים שונים שעורבבו עם הטבק או עם הנוזל בצנצנת.

עוד נמצא כי הורים רבים אינם מודעים לסכנות השימוש בנרגילה, מאחר שהשימוש בנרגילה בהיקף של תופעה משמעותית בקרב בני הנוער החל רק בעשר עד חמש עשרה השנים האחרונות, מרבית ההורים לא שמעו ולא למדו על הנרגילה כשהיו תלמידים במערכת החינוך ולא מודעים לסכנות ולחומרתן, לא באופן מוחלט ולא באופן יחסי לעישון סיגריות. מסיבות אלה תפיסת הסיכון המופחתת בקרב ההורים לגבי השימוש בנרגילה דומה לתפיסת הסיכון המופחתת בקרב בני הנוער, ונמצא שרק כ-40% מההורים מתנגדים לשימוש בנרגילה.

מתוך: שימוש מזיק בנרגילות בקרב בני נוער, אתר משרד הבריאות

11. בטקסט הראשון נכתב: "הנרגילה לעיתים לא נתפסת כמזיקה או ממכרת ויש הנוטים להקל ראש כשמדובר

בעישון נרגילה", כיצד טקסט זה מסביר תפיסת סיכון מופחתת זאת?

12. כיצד ניתן להסביר את הפער בין תפיסת בני הנוער לגבי נרגילה לבין תפיסת המבוגרים?

לרית לסט

לאלה 12 בינה מלאכותית

13. לפניכם שני משפטים מהקטע:

“מרבית ההורים לא שמעו ולא למדו על הנרגילה כשהיו תלמידים במערכת החינוך ולא מודעים לסכנות ולחומרתן”
“תפיסת הסיכון המופחתת בקרב ההורים לגבי השימוש בנרגילה דומה לתפיסת הסיכון המופחתת בקרב בני הנוער” מהו הקשר ההגיוני(הלוגי) בין שני המשפטים?

א. הכללה ופירוט ב. סיבה ותוצאה ג. בעיה ופתרון ד. השוואה וניגוד

14. לפניכם משפטים מהטקסט, בדקו האם המשפט פעיל או סביל, הפכו את המשפט הפעיל לסביל ואת המשפט הסביל לפעיל -

א. נבדקו במחקר היבטים סוציולוגיים שונים של עישון נרגילה בקרב בני נוער בישראל -

ב. נמצא במחקר כי הורים רבים אינם מודעים לסכנות השימוש בנרגילה -

ג. הרשות למלחמה בסמים מימנה את עבודת דוקטוראט של ד"ר ליאת קורן -

15. בטבלה שלפניכם שמות פעולה, השלימו את הטבלחה בהתאם:

שם פעולה	שם פועל	פועל
שימוש		
מימון		
פעילות		
עבודה		

16. מהי החשיבות של מחקרים כמו זה שמתואר בטקסט בהקשר למניעת עישון נרגילה בקרב בני נוער?

קראו את הקטע הבא וענו על שאלות שלאחריו:

מחקרים רבים שבוצעו להערכת הנזקים מעישון נרגילה בוצעו על ידי חוקרים באוניברסיטאות אמריקאיות במדינות ערב, בהם היקף התופעה הוא נרחב, ועם התרחבות התופעה בעולם המערבי, החלו מחקרים גם במדינות מערביות, לרבות בישראל. כיום ניתן לומר שנזקי עישון הנרגילה דומים ואף חמורים מנזקי עישון הסיגריות, וזאת בגלל ההבדלים הטכניים בין עישון סיגריות ונרגילות, כגון מבחינת הזמן – עישון סיגריה נמשך כשבע דקות, עישון נרגילה בין שעה לשלוש, מבחינת מספר השאיפות – בסיגריה כ-10 שאיפות לעומת עשרות ואף מאות שאיפות בנרגילה, ומבחינת נפח השאיפה – בסיגריה השאיפה קצרה ושטחית יחסית בעוד שבנרגילה השאיפה עמוקה וארוכה.

גז ה-CO (חד תחמוצת הפחמן), שבנרגילה מקורו מבעירת הגחל, הינו גורם סיכון משמעותי. בארץ תועדו מקרים של אבדן הכרה כתוצאה מהרעלת CO לאחר שימוש של שעתיים עד שלוש בנרגילה שהצריכו טיפול בתא לחץ, בדומה לטיפול הנדרש לאחר תאונות צלילה. בשנים האחרונות נבדקת האפשרות שרמות CO גבוהות משפיעות לרעה על תפקוד המוח באופן הדומה לשכרות ובכך מעלות את הסיכון לתאונות דרכים, לאחרונה פורסם מחקר שביצע, ד"ר ופא אליאס ממרכז רן נאור לחקר הבטיחות בדרכים בדק זאת תוך שימוש בסימולטור נהיגה מתקדם, שהראה שלאחר עישון נרגילה ישנה עלייה של 30% בסיכון לתאונות דרכים, לסטייה מנתיב ולחציית קו הפרדה.

בדומה לחשיפה לעשן סיגריות, גם בנרגילות יש מצב של עישון כפוי, בו אלו הנמצאים בקרבת מקום לנרגילה שואפים עשן ואדים רעילים, וחשופים לאותם סכנות ומחלות הנגרמות מעישון.

מתוך: שימוש מזיק בנרגילות בקרב בני נוער, אתר משרד הבריאות

17. העתיקו מתוך הטקסט משפט המעיד שעישון נרגילה נהפך לתופעה רחבת מימדים כיום -

18. א. מילת הקישור "בגלל" המופיעה בשורה מס' 3, היא מילת קישור בקשר לוגי של ?

א. ניגוד ב. תכלית ג. סיבה ד. השוואה

א. מילת הקישור "ואף" המופיעה בשורה מס' 3, היא מילת קישור בקשר לוגי של ?

א. הדגמה ב. הוספה ג. הפחתה ד. השוואה

א. מילת הקישור "כגון" המופיעה בשורה מס' 4, היא מילת קישור בקשר לוגי של ?

א. תנאי ב. תכלית ג. ברירה ד. הדגמה

א. מילת הקישור "לעומת" המופיעה בשורה מס' 5, היא מילת קישור בקשר לוגי של ?

א. ניגוד ב. תכלית ג. סיבה ד. תנאי

19. עישון נרגילה גורם לסכנות בריאותיות והתנהגותיות, כתבו סכנה נוספת שלא צוינה בטקסטים הקודמים -

20. השלימו את הטבלה הבאה:

סיגריה	נרגילה	תבחינים
		זמן עישון
		לאיפה
		נפח הל-איפה
		מעלן פסיבי

לרית אס

21. משימת כתיבת טיעון לפניכם 2 משימות בחרו משימה אחת:

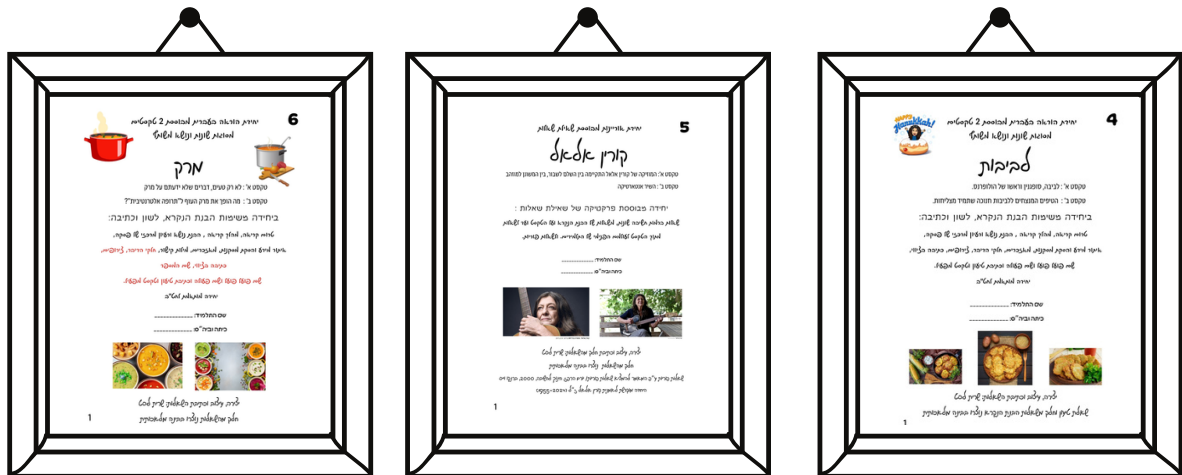
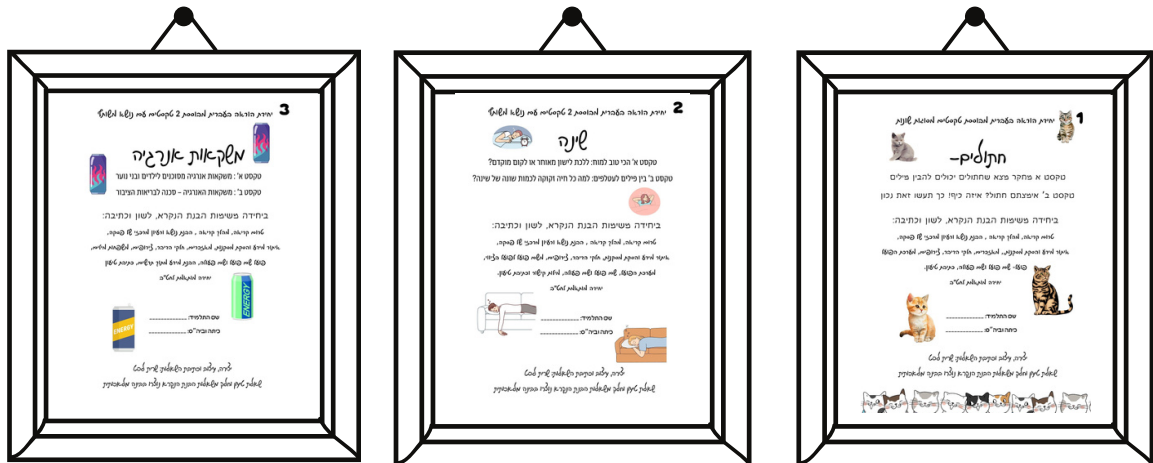
א.האם לדעתכם יש להטיל חוקים חמורים יותר נגד עישון נרגילה? מדוע?

כיצד לדעתכם ניתן להעלות את המודעות בקרב צעירים לגבי הסכנות שבעישון נרגילה?

לרית לבס

לאלה ו2 בינה מאכזרית

טקסטים עם נושא משותף
ביחידה מלימות הבנת הנקרא, לשון וכתובה:
חזק מהמלימות ביחידות נוצרו ביניה למאכזבית



- ၁၆၀၂

חדשנות ויצירתיות בחינוך

